Memo

AAN : de leden van de commissie Ruimte

VAN : wethouder L.K. Snijders

C.C. :

DATUM : 12 mei 2021

BETREFT : Toelichting op keuze inzamelmiddelen bij laagbouwwoningen in de kernen

---

Inleiding

Naar aanleiding van het besluit om het plastic, blikken en drinkpakken (pbd) bij de laagbouwwoningen in de kernen in te zamelen met recyclebare zakken, hebben wij u op 14 april jl. een informatiebrief toegestuurd. De fractie van Westland Verstandig heeft deze brief geagendeerd voor de commissie Ruimte van 18 mei aanstaande. De fractie heeft daarbij een agenderingsverzoek opgesteld en aangegeven over welke onderwerpen zij met mij als portefeuillehouder afval wil praten. Dit memo geeft een toelichting op de keuze voor de inzamelmiddelen van pbd en gaat ook in op de onderwerpen uit het agenderingsverzoek.

Hoeveelheid restafval moet omlaag

Doelstelling van het landelijke VANG[1]-programma is dat in 2020 75% van het huishoudelijk afval gerecycled kan worden. Dit komt neer op gemiddeld nog maar 100 kg restafval (fijn en grof) per inwoner per jaar. Een betere scheiding van grondstoffen levert een flinke daling op van de hoeveelheid restafval, draagt bij het realiseren van de milieudoelen en voorkomt een minder harde stijging van de afvalstoffenheffing.

De hoeveelheid restafval per inwoner in Westland moet ook omlaag. We willen in Westland van 229 kg in 2019 naar 170 kg in 2022. Uw Raad heeft daarvoor op 9 juli 2019 het nieuwe afvalbeleidsplan vastgesteld en de kaders vastgesteld waarbinnen die noodzakelijke verlaging moet worden gerealiseerd. Eén van de maatregelen waartoe u Raad heeft besloten is het apart inzamelen van pbd en het verlagen van de inzamelfrequentie van restafval om inwoners te stimuleren om het pbd van het restafval bij de bron te scheiden. U heeft besloten om voor de bronscheiding drie inzamelmiddelen in te zetten, te weten: minicontainer, verzamelcontainer of recyclebare plastic zak.

Gescheiden inzameling wettelijk verplicht met bronscheiding als norm

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om een aantal deelstromen gescheiden in te zamelen. Voor gft, papier, glas, textiel, metaal, elektronische apparatuur en gevaarlijke stoffen bieden wij dit als gemeente al aan. Voor pbd voeren we dit nu stapsgewijs in. De overheid hanteert bronscheiding als norm voor het apart inzamelen van die deelstromen. Alleen voor pbd geldt de mogelijkheid om de deelstroom door inwoners aan de bron of machinaal te laten scheiden uit het restafval. Gemeente Westland gaat beide inzamelsystemen nu toepassen. Nascheiding voor de hoogbouw en bronscheiding voor het buitengebied (in 4e kwartaal 2020 ingevoerd) en de laagbouw in de kernen.

ALG BCR 003

21-0162468

[1] VANG = Van Afval Naar Grondstof.

Memo

Keuze inzamelmiddelen voor buitengebied en de kernen
Na het raadsbesluit om pbd apart in te zamelen en hiervoor drie inzamelmiddelen beschikbaar te stellen, hebben wij bepaald welke inzamelmiddelen het beste waar kunnen worden ingezet. Hierbij is onderscheid gemaakt in het buitengebied en de kernen (hoog- en laagbouw). Voor het buitengebied in Westland (ca. 5.000 huishoudens) is gekozen om de inzameling van pbd met minicontainers uit te blijven voeren, na tevredenheid over de pilot in het buitengebied van 's-Gravenzande. De inzamelfrequentie van restafval voor het buitengebied is inmiddels teruggebracht naar eens per 3 weken. Voor hoogbouwwoningen en in de kernen (ca. 11.300 huishoudens) blijft de huidige manier van nascheiden van pbd uit het restafval gehandhaafd. HVC kan dit met de huidige capaciteit en het aanbod uit andere aangesloten gemeenten in de nascheidingsinstallatie verwerken. Bronscheiding van pbd bij de laagbouwwoningen in de kernen (ca. 29.000 huishoudens) wordt vanaf september 2021 uitgerold. Voor de in te zetten inzamelmiddelen is met een peiling informatie verzameld over de voorkeur van bewoners. Daarnaast is gekeken naar combinaties van inzamelmiddelen die mogelijk zijn en zijn meerdere combinaties doorgerekend. De meest kansrijke combinaties zijn volledig uitgewerkt. Deze zijn:

1. Alleen recyclebare zakken en het bijplaatsen van bovengrondse verzamelcontainers.
2. 50% zakken en 50% minicontainers en het bijplaatsen van bovengrondse verzamelcontainers.
3. Alleen minicontainers en het bijplaatsen van bovengrondse verzamelcontainers.

Voor de drie combinaties geldt dat in beginsel ca. 30 bovengrondse verzamelcontainers bijgeplaats moeten worden, naast de bestaande inzamelstructuur met ca. 65 deels boven- en ondergrondse verzamelcontainers voor pbd verspreid over de kernen en wijken.

Bronscheiding kwalitatief beter dan nascheiding
Over bron- en nascheiding heeft uw Raad op 9 juli 2019 uitvoerig gediscussieerd en de voor- en nadelen benoemd. Uiteindelijk heeft u met het vaststellen van het afvalbeleidsplan de richting bepaald waarbij de focus ligt op bronscheiding. Om die discussie niet opnieuw te voeren zijn hieronder kort nogmaals de voor- en nadelen toegelicht en wat de afvalbedrijven daar zelf over schrijven.

"Bronscheiding levert de meest schone stromen op, is relatief goedkoper en leidt tot het hoogste percentage recycling. Ook maakt bronscheiding inwoners bewuster van de hoeveelheid afval die zij hebben, het maakt het letterlijk zichtbaar", schrijft onze verwerker HVC op haar website. Andere verwerkers van afval schrijven er hetzelfde over: nascheiding heeft nadelen. Nascheiding is eigenlijk alleen voor pbd mogelijk. Papier, gft en textiel zijn slecht na te scheiden. Papier en textiel worden door vocht, wat onvermijdelijk is gemengd in met het restafval, nutteloos voor recycling. Zelfs plastic raakt bij nascheiding vervuild, wat zorgt voor een vieze geur en verkleuring. De geur is alleen uit het plastic te krijgen door het te verhitten en te wassen in soda. Arbeidsintensief en het verhoogt de milieudruk. Ook gft kan wel uit het restafval worden gescheiden, maar vervuiling van deze stroom met onder andere plastic is niet te voorkomen. De compost die gemaakt wordt van organisch afval wordt op deze manier onbruikbaar. Wanneer je deze afvalstromen bij het restafval gooit moeten ze dus worden verbrand en worden er waardevolle grondstoffen verspild. Wat blijft er dan als voordeel van nascheiding staan? De meest voor de hand liggende reden is het gemak. Alles bij het restafval gooien scheelt een hoop moeite om na te denken over

21-0162468

Memo

wat er in welke afvalbak of -zak moet. Daarnaast moeten inwoners meer ruimte vrijhouden voor hun afvalbakken en -zakken of naar een verzamelcontainer lopen. Wij kiezen er voor om nascheiden en bronscheiden naast elkaar te gebruiken en waar het meest effectief is, zowel in milieuwinst als kosten.

Waarom een combinatie van recyclebare zakken én verzamelcontainers?
In februari vorig jaar is de peiling onder bewoners van de laagbouwwoningen in de kernen uitgevoerd. We hebben aan bewoners gevraagd wat zij de makkelijkste manier vinden om pbd apart in te zamelen. Als bewoners het mogen zeggen dan kiest 44% voor een 4e minicontainer, 43% voor verzamelcontainers en 13% voor de recyclebare zakken. Alle kernen laten een vergelijkbaar beeld zien. Hieruit hebben wij de conclusie getrokken dat er geen eenduidige voorkeur is voor één inzamelmiddel maar dat er wel mogelijkheden zijn om twee inzamelmiddelen naast elkaar in te voeren.

We hebben hiervoor aangegeven welke combinaties wij volledig hebben uitgewerkt. Daarbij zijn meerdere aspecten belicht (zie bijlage). Op basis van de uitgevoerde vergelijking is de keuze gemaakt om een combinatie van recyclebare zakken én (bovengrondse) verzamelcontainers in te voeren. Dus twee inzamelmiddelen voor de laagbouwwoningen naast elkaar. Bewoners kunnen hun zakken makkelijker tijdelijk stallen dan een 4e minicontainer. Bovendien kunnen bewoners hun zakken uiteindelijk in meer verzamelcontainers deponeren. Het plaatsen van ophangkronen aan lantaarnpalen en op centrale plaatsen beschikbaar stellen van rollen met zakken gaat sneller dan het uitleveren van minicontainers. Bij het uitleveren van minicontainers moet je weten wie hem accepteert en moet dit worden vastgelegd en bijgehouden in een beheersysteem. We zijn ons bewust van wat inwoners vinden van het straatbeeld wanneer de zakken aan de kroon om de lantaarnpalen hangen. Tegelijkertijd kunnen we stellen dat dit alleen het straatbeeld zal zijn tijdens de ophaaldag in de wijk eens per twee weken. Recyclebare zakken en minicontainers als inzamelmiddel door elkaar is in de implementatie en inzameling te complex. Vooral voor wat betreft het bijhouden van wijzigingen (bijv. bij verhuizingen of nieuwe bewoners) en het rijden van de inzamelroutes.

We hebben in onze keuze voor recyclebare zakken en verzamelcontainers ook rekening gehouden met de ontwikkelingen die zich in de (nabije) toekomst kunnen voordoen. Kijken we een aantal jaren vooruit dan kan het zijn dat wij, door nieuwe en verbeterde inzamelmethoden of afloop van contracten, besluiten op een andere inzamelmethode over te stappen. Om nu fors te investeren in inzamelmiddelen zou dan een desinvestering zijn.

Combinatie is de goedkoopste om de wettelijke taak uit te voeren
In vergelijking met de andere combinaties is de uitrol van recyclebare zakken in combinatie met bovengrondse verzamelcontainers, zowel in exploitatie als in investering goedkoper (investering is een factor 3 lager dan combinatie met minicontainers en verzamelcontainers).

De voorbereidingen vinden nu plaats om in september de gescheiden inzameling van pbd bij de laagbouwwoningen in de kernen uit te rollen. In de begroting 2021-2024 is rekening gehouden met een start in januari. De mutatie die dat betekent in budgetten wordt meegenomen in de 1e Actuali-

satie 2021. Het zal voornamelijk een verschuiving zijn van budgetten voor de inzamelingkosten van pbd en verwerkingskosten van restafval. Ook zullen de geraamde inkomsten uit pbd muteren.

Er is in financiële zin ook gekeken naar de impact van de lagere investering en exploitatielasten voor recyclebare zakken op het tarief voor de afvalstoffenheffing. Die impact is beperkt (2,3% daling) wat theoretisch kan worden verwerkt in het tarief voor 2023 wanneer de lagere exploitatielasten plus de lagere kapitaalslasten in de begroting doorwerken. Het percentage waarmee het tarief daalt is alleen gericht op de mutatie in het investeringskrediet en de exploitatielasten van de ingezette inzamelmiddelen pbd. Of het tarief op termijn ook daadwerkelijk daalt is sterk afhankelijk van hoe de andere onderdelen van de afvalbegroting (o.a. de verwerkingskosten) zich kostentechnisch zullen ontwikkelen.

Tot slot
Natuurlijk zijn er verschillen in het gebruik van recyclebare zakken en minicontainers. Milieudoelen, service en gemak zijn genoemd. Naast deze aspecten zijn ook de aspecten zoals beheersbaarheid van de implementatie, flexibiliteit voor de toekomst en de hoogte van investeringen meegewogen, om bij laagbouwwoningen in de kernen de combinatie van recyclebare zakken en bovengrondse verzamelcontainers uit te rollen. De keuzes die het College heeft gemaakt m.b.t. de inzamelmiddelen leiden niet tot een tariefstijging.

Memo

BIJLAGE: Tabel vergelijking combinaties:

COMBINATIES BRONSCHEIDING PBD BIJ LAAGBOUWWONINGEN		Combinatie 1	Combinatie 2	Combinatie 3
ASPECT	WEGINGS GINGS-FACTOR	Recyclebare zakken + boven-grondse verzamel-containers	Combinatie 50% recyclebare zakken en 50% minicontainers	Minicontainers + bovengrondse verzamelcontainers
Bijdrage aan VANG-doelstellingen:	1X	HOOG (3)/ GEMIDDELD (2)/ LAAG (1)	HOOG (3)/ GEMIDDELD (2)/ LAAG (1)	HOOG (3)/ GEMIDDELD (2)/ LAAG (1)
- reductie restafval		3	2	1
- toename afvalscheiding		2	3	1
- zuiverheid PBD		3	2	1
Subscore		*8 punten*	*7 punten*	*3 punten*
Service en gemak voor inwo-ners:	1X	HOOG (3)/ GEMIDDELD (2)/ LAAG (1)	HOOG (3)/ GEMIDDELD (2)/ LAAG (1)	HOOG (3)/ GEMIDDELD (2)/ LAAG (1)
- gemak stallen inzamelmid-del		3	2	1
- acceptatiegraad inzamel-middel		2	3	2
- keuzevrijheid in aantal in-zamelmiddelen		2	3	2
- beleving straatbeeld		1	2	3
Subscore		*8 punten*	*10 punten*	*8 punten*
Implementatie en inzamel-proces:	2X	HOOG (3)/ GEMIDDELD (2)/ LAAG (1)	HOOG (3)/ GEMIDDELD (2)/ LAAG (1)	HOOG (3)/ GEMIDDELD (2)/ LAAG (1)
- snelheid complexiteit im-plementatie		3	1	2
- beheersbaarheid inzamel-proces		3	1	3
- toekomstgerichtheid oplos-sing		3	2	1
Subscore		*18 punten*	*8 punten*	*12 punten*
Benodigde investeringen en jaarlijkse exploitatie*:	3X	HOOG (3)/ GEMIDDELD (2)/ LAAG (1)	HOOG (3)/ GEMIDDELD (2)/ LAAG (1)	HOOG (3)/ GEMIDDELD (2)/ LAAG (1)
- benodigde investeringen		Totale investering € 450.000	Totale investering € 907.000	Totale investering € 1.312.000
- jaarlijkse exploitatielasten		Exploitatielasten € 704.000	Exploitatielasten € 830.000	Exploitatielasten € 860.000
- effect op tarief afvalstof-fenheffing**		Kleine daling (2,3%)	Marginale daling (1,2%)	Nagenoeg gelijk (0,1%)
- hoogte investering en jaar-lijkse exploitatie		3	1	1
Subscore		*9 punten*	*3 punten*	*3 punten*
TOTALE SCORE		**43 punten (VOORKEUR)**	**28 punten**	**26 punten**

(*) Beschikbaar investeringskrediet inzamelmiddelen PBD is € 2,45 mln. Beschikbaar meerjarig exploitatie-budget 2021 - 2024 is € 860.000 - € 980.000.

(**) Het percentage waarmee het tarief daalt is alleen gericht op de mutatie in het investeringskrediet en de exploitatielasten (zichtbaar wanneer er begonnen wordt met afschrijven, inschatting nu bij het 2e jaar) van de combinatie van inzamelmiddelen PBD. Hierbij zijn de andere onderdelen van de afvalbe-groting gelijk gehouden.

21-0162468